

stovanju Hrvatskoga narodnog kazališta iz Zagreba u Splitu 1893. zaključivši da je to nesumnjivo bio značajan povijesni čin i jedna od najkvalitetnijih manifestacija naše kazališne i kulturne uzajamnosti. Žarko Dadić je prikazao neka nastojanja za objavljivanje prirodnoznanstvenih radova na hrvatskom jeziku u Splitu u to doba. Ti pokušaji bili su među prvima takve vrste u našoj zemlji, ali su isto tako značajni i zbog domaće terminologije. O Dioklecijanovoj palači, Solinu i drugim političkim mitovima Narodne stranke u Splitu govorio je Ivan Pederin; to je bilo jedno od sredstava narodnjaka u borbi s autonomašima. Ivan Bošković je izvijestio o odjeku pobjede narodnjaka u splitskom glazbenom životu, istaknuvši njegov polet i razvoj upravo od toga trenutka.

Ovaj skup je u cijelosti ispunio nakanu organizatora da se obuhvati cjelina problematike hrvatskoga narodnog preporoda u Splitu s težištem na pobjedi Hrvata na općinskim izborima 1880, gledana kroz gospodarske, kulturne, socijalne i političke aspekte. Naime, referati su doista istraživačkog karaktera, a time i znanstvenih domašaja, te omogućavaju temeljitije poznavanje povijesti Splita i Dalmacije u to doba; obradom pojedinih osoba, događaja ili problema suvremenim metodičkim pristupom revalorizirana je mnoga preporodna problematika. Zato je sasvim prirodno da se nadopunjeni i prošireni referati, opremljeni znanstvenim aparatom, tematski usklađeni tiskaju u posebnom zborniku.

Šime Peričić

ZNANSTVENI SKUP »MISAO I DJELO IVANA STOJKOVIĆA«
26.—28. V 1983.

U Dubrovniku se od 26. do 28. svibnja 1983. održao međunarodni znanstveni skup o dominikancu Ivanu Stojkoviću (1390/95—1443). Organizirali su ga Hrvatska dominikanska provincija, Kršćanska sadašnjost i Institut za crkvenu povijest pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Poslije svečanog otvaranja i prigodnih pozdravnih govora sudionici su saslušali najprije predavanja koja su se ticala povijesnog okvira Stojkovićeve vremena: Tomislav Raunkar, Društveni razvoj u Hrvatskoj u XV stoljeću; Josip Lučić, Dubrovnik u Stojkovićevo vrijeme: ekonomsko-političke prilike; Miljenko Foretić, Dubrovnik u Stojkovićevo vrijeme: kulturno-znanstvene-duhovne prilike.

Slijedila su izlaganja o samom Stojkoviću: Ivica Tomljenović, Prilozi biografiji I. Stojkovića; Guy Bedouelle, Ivan Stojković u rukama povjesničara; Ante Bilokapić, Hrvati o Ivanu Stojkoviću; Alois Krchnak, Godina nastanka Stojkovićeve traktata »De Ecclesia«; Mate Lukač, Stojkovićeve knjižnice.

Teološkom Stojkovićeovom djelu posvećene su teme: Marie-Humbert Vicaire, Dominikanci i crkveni sabor u vrijeme I. Stojkovića; Yves Congar, Mjesto Ivana Stojkovića u povijesti ekleziologije; Bonaventura Duda, Biblijska hermeneutika Ivana Stojkovića; Aldo Starić, Glavni elementi Stojkovićeve ekleziologije; Amedeo Molnar, Husitska misao u interpretaciji I.

Stojkovića; Joseph Siegwart, Stojkovićevo uloga na saboru u Paviji i Sieni; Werner Krämer, Stojkovićevo zalaganje za obnovu crkvenih struktura; Tomislav Šagi-Bunić, Euharistija i Crkva u Stojkovićevo govore »De communione sub utraque specie«; Josip Turčinović, Stojkovićevo crkvena misija u Carigradu i njegova vizija »jedinственe kršćanske Evrope«. Predavanja su bila na hrvatskom, francuskom i njemačkom jeziku. Tako i diskusija.

Prvog dana znanstvenog skupa predstavljena je Stojkovićevo knjiga »Tractatus de Ecclesia« (editio princeps) u seriji »Croatica christiana — fontes«. Glavni urednik je Marinko Zadro, a tekst su priredili Alois Krchnak, Franjo Šanjek i Marijan Biškup. Prigodnu riječ su održali F. Šanjek i T. Šagi-Bunić.

U predgovoru knjige kaže se da je to prva dogmatska rasprava o Crkvi u povijesti teologije napisana s katoličke strane nakon što je Jan Hus već bio objavio svoj »Tractatus de ecclesia«. [»Agitur de primo tractatu dogmatico de Ecclesia in historia theologiae, conscripto ex parte catholica, postquam magister Pragensis Ioannes Hus suum Tractatum de Ecclesia confecerat dum noster Ioannes adhuc puer erat« (Werner Krämer »Der erste dogmatische Kirchentraktat in der Geschichte der Theologie«)]. Husovo djelo tiskano je u Cambridgeu 1956, Stojkovićevo pak ostalo je u rukopisu. Bilo je potrebno objaviti ga ne samo jer se radi o našem čovjeku, čiji je rukopis značajan da se razumiju prilike onog vremena nego i zato da se može rasuđivati o crkvenim pitanjima koja su aktualna i danas. Zbog toga je u planu da se tiska i Stojkovićevo rukopis »Tractatus de auctoritate conciliorum et modo celebrationis eorum«. »Tractatus de Ecclesia« objavljen je prema rukopisu Sveučilišne biblioteke u Baselu (A I 29 fol. 302v—432r).

U uvodnom dijelu opširno se prikazuje život I. Stojkovića koga su suvremenici nazivali »Ioannes Stoycovich de Ragusio, quae est civitas in Carvattia/Croatia«. Opisuje se njegovo školovanje u Dubrovniku, Padovi i Parizu. Mnogostruko djelovanje: profesor pariškog sveučilišta i njegov predstavnik kod pape Martina V (1422), govornik na saboru u Paviji i Sieni (1423), »animator i vodeći teolog bazelskog sabora, učenjak i diplomat koji je predstavnike istočne Crkve privolio na razgovor o jedinstvu«. Što se tiče samog rukopisa pretpostavlja se da je nastao oko 1440. do 1441. Pokraj drugih poslova (diplomatske misije i sl.) Stojković se zalagao da se u Dubrovniku otvori teološko učilište. Dodajmo — što je, začudo, u prikazu života ispušteno — da je pridošao, uz cara Žigmunda, da je bazelski koncil podario 1433. Dubrovčanima glasoviti »Privilegium navigationis ad partes Orientis« s pravom da smiju trgovati s nevjernicima. Time se Dubrovčanima otvorio nesmetan prodor trgovine po turskom području. Uz to je onemogućeno Veneciji, Genovi i drugima koji su već dobili takvo dopuštenje da ih u tome ometaju.

Stojkovićevo rukopis — zato jer se zalagao za ideje bazelskog koncila — nije do sada (zar?) namjerno bio objavljen. Sad će, nakon 540 godina, njegove misli, izlaganja i zalaganja, u ovom luksuznom tisku, postati neposrednije pristupačna teolozima i povjesničarima i zauzeti mjesto koje mu u vidicima evropskog i svjetskog XV st. pripada.

Josip Lučić

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

IZDAVAČ: Savez povijesnih društava Hrvatske

REDAKCIJSKI ODBOR

Ivan KAMPUŠ
Bernard STULLI
Jaroslav ŠIDAK

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Jaroslav ŠIDAK

KOREKTOR

Branko ERDELJAC

Adresa uredništva:

Savez povijesnih društava Hrvatske
Zagreb, Filozofski fakultet, Ul. Đure Salaja 3
Časopis izlazi jednom godišnje

Pretplate i narudžbe šalžite na adresu:

Savez povijesnih društava Hrvatske, Zagreb, Krčka 1
Cijena ovog broja iznosi 500 din.

Izdavanje časopisa sufinancira

Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SRH — VII.
Tisak Štamparskog zavoda »Ognjen Prica« u Zagrebu — travanj 1984.